

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12-50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI

OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 240 D, 1/2 str. 120 D,

1/4 str. 60 D, 1/6 str. 40 D,

1/12 str. 20 D.

GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Srečne in vesele velikonočne praznike želi vsem našim naročnikom uredništvo in upravnništvo „Jugoslovanskega Obrtnika“.

Verus:

O borzi in še marsikaj.

(Konec.)

Danes po večini vrše ta posel razni prekupci in inozemski agentje, ki plačujejo izdatno slabše blago, kakor je v resnici vredno. Naš fižol na primer se pošilja v Italijo, Francijo, Ameriko, žalostno je le, da odnesejo največji zaslužek pri vsem blagu razni agentje, to pa zato, ker so naši producentje neorganizirani ali pa trgovsko tako malenkostni, da nočejo iskati boljših prodajnih virov. Ako pa bi naš producent odklanjal take zakotne kupčije ter prišel z blagovnim vzorcem na Borzo, je gotovo, da bi prejel za svoje blago dosti večjo kupnino od tiste, ki mu jo plača tak inozemski agent doma. S tem bi pa povzročil tudi, da bi se tujci obračali za vse blago na Borzo, in le tako je mogoče ustvariti močno gospodarsko enoto, kjer se koncentrira oz. zbira vsa blagovna ponudba in povpraševanje.

Saj je vendar nepotrebno, da kupujejo danes tržaški borzijanci po Sloveniji fižol, krompir itd. in ga z vmesnim dobičkom prodajajo v tuje države. To kar zna tujec, se mora naučiti tudi naš domači trgovec. In to, kar velja za fižol itd., velja tudi za naš slovenski les in vse one predmete, katere pridelujemo v takem številu, da jih lahko izvažamo.

Predpogoj za tako kupčevanje pa je, da se ustvari zopet ona stara trgovska morala, to je, da bodo prodajalci izpolnili vse one zahteve, katere so za trgovanje blago predpisane in da bodo trgovske zaključke pošteno izvrševali. Trgovanje sloni na dobri veri. Kupec mora imeti dobro vero, da bo za svoj denar sprejel tudi ono, kar je kupil. Borzna uprava ustanovila je zato za trgovanje z blagom posebne predpise, katere imenujemo usance. V teh usancah je točno navedeno, kakšno mora biti trgovano blago in sploh kako je postopati v borznem trgovanju ob prodaji, zaključku, dobavi blaga, plačilu blaga itd. Nujna potreba in dolžnost vsakega slovenskega producenta in trgovca je, da si naroči pri upravi Borze v Ljubljani blagovne usance, ker se bo iz njih poučil najnatančneje, kako ima postopati ob prodaji in nakupu blaga. Nepravilne prodaje in dobave blaga — češ, saj ni tako natanko, pa imajo za prodajalca zelo neprijetne posledice, ker je v nevarnosti, da mu stavi kupec blago na razpolago, ali pa ga izroči borznemu sodišču, ki mu v takem slučaju ne prizna polnega plačila.

Ravno tako vezan na te usance pa je kupec kakor prodajalec. Kupec mora blago prevzeti po predpisih in točno izvršiti dani mu plačilni pogoj, brez odbitkov. Tako se vežeta producent in trgovec v direktne zveze, ne da bi se sploh poznala, oba pa imata zavest, da trgujeta na najcenejši, najhitrejši in najsolidnejši način.

Ako pogledamo v preteklost, ko še nismo imeli svoje

Borze, tedaj vidimo šele jasno, kako okorna je bila pot za dobavo in prodajo blaga.

Slovenija pa je zlasti navezana na velik uvoz živil, žita, pšenice, koruze, moke, masti itd. Ali naj se vozi trgovec v Bačko in Banat, da krije svoje potrebe in potrebe svojih odjemalcev? Danes ni to več potrebno, ker dobi na Borzi za isti denar to blago in si prihrani mnogo truda in stroškov. Danes pride v Ljubljano in obiše Borzo ali pa piše svojemu senzalu, da mu kupi na Borzi to in ono blago. S tem je lahko uverjen, da bo redno in dobro preskrbljen, ima pa velike pogodnosti v tem, da ima v rokah Borzne usance, uradni zaključek, ki mu garantira, da mora blago odgovarjati temu, kar je kupil. V nasprotnem slučaju pa ima doma vso pomoč, kakor razsodišče, ki odloči, kdo ima prav.

Kdaj in kdo pa lahko trguje na borzi? Tudi to vprašanje je važno. Trguje lahko samo oni, ki se v polni meri zaveda dolžnosti in pravic, ki jih ima. Kar prodaš, mora odgovarjati predpisom, kar kupiš, moraš točno in brez vseh izgovorov plačati. Ta princip si mora osvojiti vsakdo, kdor se poslužuje borznega trgovanja, prekoračenje tega osnovnega pravila znači nemožatost in pokaže človeka v ne baš prijetni luči. Tak izgubi le prekmalu svoj ugled in se sam izključi od poslovanja na borzi, ker se ga bo vsakdo izogibal. Da mu nastane pri vsem tem tudi materijalna škoda, je povsem umljivo. In prav je tako, da drži Borza visoko svoj trgovski ščit, to ji bo le v ugled tako njej, kakor vsej slovenski trgovini.

Kaj se danes trguje na naši Borzi?

Predvsem produkti naše zemlje, kakor les, drva, fižol, ježice, cement, premog, moka, koruza, pšenica itd. Vse to blago se nudi, trguje in obstojajo zanj dnevna vprašanja. Gotovo je, da se bo promet na Borzi še povečal in bodo pristopile k trgovanju tudi ostale panoge naše industrije. Na naših slovenskih trgovcih, industrijih, obrtnikih in kmetskih producentih pa leži dolžnost, da se te Borze tudi poslužujejo in se praktično uvedejo v trgovanje na širši podlagi. Ta pot jih polagoma in po vztrajnosti pripelje na široko cesto svetovne trgovine in se bodo radi s ponosom spominjali skromnih početkov slovenske Borze.

Kdo posreduje med kupcem in prodajalcem? To so pooblaščen in zapriseženi borzni senzali ali po naše mešetariji. Za vsako poedino stroko se določijo ljudje, ki odgovarjajo predpisom za ta posel. Borzni senzal je v svojem svojstvu oz. poklicu javna oseba, ki posreduje kupčijo med kupcem in prodajalcem. Njegova dolžnost je, ostro čuvati interese obeh strank. Kupčije na svoj račun ne sme sklepati, sploh mora biti strogo objektiv in nepristranski. Ko se pogodita kupec in prodajalec za ceno in blago, ali ko izvrši za oba ta posel senzal, napiše uradno zaključnico ali borzni sklep, kjer točno napiše vse potrebne strani te pogodbe. Ta borzni sklep je javna listina, kakor n. pr. notarsko pismo in se mora sestaviti z vso vestnostjo. Senzal, ki sklepa kupčije oz. jih posreduje, moralično je za svoje delo odgovoren tako pogodbenikom kakor zakonu. Poznat mora kupca in prodajalca, tako da v polni zavesti in dobri veri posreduje kupčijo, sicer jo lahko odkloni. Senzal ima predpisane takse, katere je istemu plačati za vsako kupčijo. Te takse pa so tako minimalne, da na

cene blagu sploh nimajo vpliva. Senzal je torej zaupna oseba, kateremu se lahko zaupa tako kupec in prodajalec.

Druga nič manj važna zadeva na Borzi pa je borzno razsodišče. Vse kupčije, ki se izvrše na Borzi ali se sklepajo izven Borze po senzalih, podvržene so borznemu razsodišču. Oba pogodbenika, tako kupec kakor prodajalec, skleneta kupčijo na temelju usanc, to je predpisov borze in se podvržeta s tem v slučaju spora razsodbi borznega razsodišča, zoper katero razsodbo ni pritožbe. Borzno razsodišče obstoji iz enega poklicnih sodnikov in prisedniki ali sodniki-lajiki so oni člani Borze, ki so zapriseženi kot razsodniki. Tožba na Borzi je gotovo najkrajša pot, ki je končana v nekaj dneh. Razsodbe imajo eksekutivno moč, kakor na sodišču. Ker se mnogo prihrani na času in denarju, se je baš razsodišče zelo obneslo, in se ga lahko poslužuje vsak trgovec, obrtnik ali industrijec, neglede na to, če je član Borze ali ne, vendar mora v svoji pogodbi ob prodaji ali nakupu blaga izrecno navesti, da sklepa to kupčijo na podlagi usanc ljubljanske Borze in podvrga joč se brezprizivni razsodbi te Borze, kar morata oba podpisati, to je, kupec in prodajalec.

Toliko danes o ljubljanski Borzi, ker vladajo baš v tem tako nejasni pojmi z željo, da se skoro tudi tu obrne na bolje. To pa je mogoče le, če se vsi pridobitni krogi oklenejo naše Borze, ji pomagajo in delajo z njo, ker ta pot vodi v gospodarsko organizacijo, ista pa do gospodarske samostojnosti!

A. K.

Trgovci! Spoznajmo svoje organizacije!

Trgovski stan je obrtniški stan, zato ima z njim enake organizacije in javnopravne korporacije. Dočim se v obrtnih zadrugah združujejo obrtniki rokodelci, imenujemo našo stanovsko organizacijo **gremij**. Trgovske gremije imamo po celem Sloveniji na sedežih sreskih poglavarstev odnosno mestnih magistratov. Za vse gremije veljajo z malenkostnimi izjemami enaka pravila. Ker je Ljubljana središče in zavzema prvo mesto v trgovini Slovenije se bomo bavili samo s gremijem trgovcev v Ljubljani.

Namen gremija. Namen gremija je gojiti čut skupnosti, varovati in krepiti stanovsko čast, pospeševati humanitarne, gospodarske koristi ter izobrazbo svojih članov in pripadnikov. V podrobnosti tega cilja se ne moremo spuščati, ker je vse podrobno delovanje gremija določeno v prvem paragrafu njegovih pravil. V splošnem mora delovanje gremija zavzemati stanovsko-reprezentativno, gospodarsko-kooperativno, strokovno-kulturno in ekonomsko-humanitarno polje. Namen in naloge gremija so sistematično opisane v določenih obrtnega reda. Nameni gremija odnosno sredstva, da jih doseže, niso v obrtnem redu taksativno naštet, radi tega bi bilo možno sprejeti v pravila tudi druge namene odnosno sredstva, toda tozadevna pravna sposobnost bi segala samo tako daleč, v kolikor to dovoljuje obrtni red; meja pravne sposobnosti torej obstoji v tem, da je iz nje izključeno vse ono, kar z namenom in organizacijo ni združljivo. V okvirju te meje odloča in razsoja obrtno oblastvo, ali kaka gremijalna akcija pospešuje gremijalni namen, ki je v zakonu naštet in dopusten. Delokrog gremija je torej omejen predvsem po namelih, ki so naštet v zakonu.

Gremij ljubljanskih trgovcev ima svojo pisarno in sedež v prvem nadstropju Ljubljanske Kreditne banke s pročeljem ob Aleksandrovi cesti. Gremij je obrtniško stanovska organizacija vseh trgovcev, ki imajo v mestni občini ljubljanski prijavljeno obrt kakoršnekoli trgovine ter jo v Ljubljani tudi izvršujejo. Gremij je javnopravna korporacija in član upravnega organizma.

Kdor hoče pri mestnem magistratu dobiti obrtni list za izvrševanje kake trgovine, kdor hoče postati legitimen trgovec, mora najprvo predložiti mestnemu magistratu kot obrtni oblasti prve stopnje potrdilo, da je pristopil kot član

gremijev trgovcev ter pobotnico, da je plačal oni znesek, ki ga imenuje vsaka obrtno stanovska organizacija (zadruga) »sprejemnino« ali »inkorporacijsko pristojbino«. Ako prosilec takega potrdila ne predloži, mu obrtno oblastvo obrtnega lista praviloma ne sme izdati. Kaj sledi iz tega? Sledi, da je vsak ljubljanski trgovec prisiljen postati gremijalni član. In res, obrtni red kot zakon, ki določa, kako kdo postane trgovec ali obrtnik, in ki urejuje medsebojne pravice in dolžnosti ter njih obseg med posameznimi vrstami trgovcev in obrtnikov, določa v § 107: »Kdor samostojno ali kot zakupnik izvršuje obrt v okolišu kake obrtne zadruge (gremija), postane z nastopom obrti član zadruge in mora izpolnjevati s tem zvezane dolžnosti (obveznosti)«. Gremij je torej prisiljena organizacija. Nihče trgovcev se ji ne more izogiti. Osnovana je na podlagi in v smislu obrtnega reda.

Praviloma se organizacije, ki so predpisane po obrtnem redu za obrtnike in trgovce, imenujejo obrtne zadruge. Take obrtne zadruge pa so obstojale že pred izdajo sedaj veljavnega obrtnega reda, vendar niso imele obveznega značaja in ne enotnega naziva. Obrtni red pa je predpisal, da morajo že obstoječe zadruge svoja pravila prilagoditi določilom novega zakona; določil pa je obenem, da smejo stare običajne nazive obdržati. Kjer so bile zadruge, obrtna udruženja, gremiji že ustanovljeni, so lahko obdržali svoje nazive. Tako torej ne obstoji med nazivom gremij ali kake drugače nazvane obrtne zadruge, vsebinsko in pravno nobena razlika.

Članstvo. Ako govorimo o članstvu gremija, si predstavljamo vedno kako konkretno fizično osebo. Imamo pa pri gremiju še druge člane, ki niso fizične osebe. To so takozvane juridične osebe, take katerih ni ustvarila narava, ampak pravo, juristi, zakon. Med juridične osebe spadajo vse trgovske družbe, ali tudi vse trgovske firme, katere po svoji zunanosti kažejo na družabno razmerje. Lahko bi trdili, da spadajo sem tudi vse one firme, katerih ime ne soglaša z resničnim imenom tvrdkinega lastnika. Tudi take juridične osebe, ki se pečajo z legitimno trgovino, morajo biti člani gremija. Včlanjene so z onim imenom, kakor ga nosijo, kakor so registrirane pri deželnem kot trgovskem sodišču v Ljubljani.

Kdo pa izvršuje pravice juridičnih oseb pri gremiju trgovcev? Kdo je odgovoren za izpolnjevanje njih obveznosti napram gremiju?

Pravice in dolžnosti članov so določene po predpisih obrtnega reda in gremijalnih pravilih. Gremijalna pravila dobi vsak član v gremijalni pisarni. Priporočamo, da jih vsakdo prečita v lastnem interesu. Juridične ali pravne osebe kot članice gremija, izvršujejo svoje pravice po svojih namestnikih ali poslovodjih; istotako ostale svoje obveznosti. Imenovanje namestnika ali poslovodje pa se sme pri izvrševanju obrtnih pravic izvršiti samo po določenih obrtnih predpisov. Namestništvo pri juridičnih osebah je prisilno; brez namestnika te osebe sploh ne morejo izvrševati obrti. Ker ga torej obrtni red predpisuje, mora tudi oseba namestnika ali poslovodje odgovarjati zakonitim določilom. Vsaka juridična oseba, ki izvršuje obrt, mora obrtnemu oblastvu (mest. magistratu) naznaniti svojega namestnika ali poslovodjo hkratu, ko zaprosi za izstavitve obrtnega lista. Ako proti prijavljenemu namestniku odn. poslovodji nima obrtno oblastvo tehtnih pomislekov, ga vzame kot takega na znanje. S tem je namestnik postal nosilec pravic in izvrševatelj obveznosti dotične juridične osebe. Obrtni predpisi dovoljujejo istočasno samo enega namestnika ali poslovodjo kot izvršujočega funkcionarja obrtnih pravic. Ni dovoljeno postaviti dva ali več odgovornih poslovodij odnosno namestnikov. Iz obrtnega lista ali koncesije izvirajoča pravica je predvsem osebno pravo, katero je omejeno samo na ono osebo, ki poseduje obrtni list ali koncesijo. Obrtna pravica je toraj enotna, nedeljiva pravica, more se vpoštevati samo kot celota. Kot zgolj osebna pravica se ne da prenesti niti v celoti niti v delih na tretjo osebo. Iz tega sledi, da lastnik obrtnega lista samo kot celota izvaja svoje obrtne pravice, ne more jih toraj deliti. Ako si postavi namestnika ali poslovodjo, preidejo vse pravice in dolžnosti iz obrti samo na enega namestnika. Napram obrtnemu obla-

stvu ima vsaka juridična oseba kot obrtnik, odnosno trgovec samo enega odgovornega poslovodjo odnosno namestnika.

Še tretje vrste članov ne smemo pozabiti. To so zakupniki. Zakupnik je vedno samostojen podjetnik in se razlikuje po svoji samostojnosti, od namestnika odnosno poslovodje. Razlika med lastnikom obrti in zakupnikom pa obstoji v tem, da prvi poseduje originalno, prvotno, poslednji pa derivativno, subvencijarno obrtno upravičenost.

Kajti zakupnik ne pridobi nobene samostojne in neodvisne obrtne upravičenosti (pravice), pač pa samo priznanje njegove osebne kvalifikacije za obratovanje v zakup vzete obrti; ostane pa pri tem popolnoma neodvisen od osebe in razmer lastnika obrtne pravice. Ker je obrtna pravica zakupnika derivativna, je umevno, da zakupnik ne more dati obrti v podzakup; po obrtnem redu podzakup ni dopusten. Obrtni red smatra zakupnika za samostojnega obrtnika; vsled tega mora biti zakupnik član gremija, če je njegov obrt trgovski.

Dr. Valentin Rožič.

Dr. Janez Evangelist Krek.

(Berneckerjeva študija).

Akademični kipar I. Bernecker je razpostavil v izložbenem oknu Kleinmayerjeve knjigarne na Miklošičevi cesti v Ljubljani svojo najnovejšo umetniško študijo, ki predstavlja Jan. Evang. Kreka v doprsni dobi. Študija, katera je hotela služiti kot podlaga za Krekov momentalen spomenik v Ljubljani v Zvezdi, se mi zdi zelo posrečena. V tej podobi (soha iz gipsa) je izražena ona velika, brezmejna Krekova misel, ideja: **ljubezen do bližnjega.**

Škoda, da ni prišlo do uresničitve tega načrta. Zato je mojster Berneckerjev razstavil to študijo na ogled in je študija tudi na prodaj. Berneckerjev Dr. Krek bi dostojno krasil kako dvorano naših lepih društvenih domov ali kako posvečevalno sobo **naših gospodarskih zavodov.**

Dr. Valentin Rožič.

Prof. Alojzij Repič, šestdesetletnik.

Dne 11. marca 1926. je čisto na tihem obhajal akademični kipar in profesor na Tehn. srednji šoli g. Alojzij Repič svojo 60-letnico. Profesorji-kolegi so mu napravili skromno intimno slavo ter mu čestitali k nadaljnjemu uspehu pri njegovem umetniškem delovanju.

Ne bomo pisali slavospeva g. profesorju Repiču, toda ker ga poznajo po celi Sloveniji vsi naši kiparji in podobarji ter obrtni mojstri (kamnoseki itd.) sličnih in sorodnih obrtnih strok in ker že 25 let deluje kot učitelj-profesor na obrtni šoli, zato je umestno, da se tudi Jugoslovanski obrtnik spomni ob temu jubileju slavnega moža in zasluženega učitelja naše domače kiparske in podobarske umetnosti, kajti Repič je vzgojil cel rod naših podobarjev in kiparjev. Profesor Repič je rojen Vipavec. Po dolgem trudu in boju je dosegel svoj cilj: dovršil je akademijo upodablajočih umetnosti na Dunaju, ko je že preje mnogo deloval pri različnih domačih slikarjih. Na akademiji na Dunaju je dobil **prvo nagrado** za svojo zares umetniško skupino »Dva borca«, »Boreča se dečka« kmalu po dokončanih študijah je prišel za učitelja na našo obrtno šolo, kjer že nepretrgoma deluje nad 20 let kot vodja kiparskega oddelka.

Razun že imenovanih del je profesor Repič ustvaril še sledeče umetnine: Na Dunaju je dovršil nek lep nagrobni spomenik iz marmorja. V domovini je napravil klasični spomenik pesniku in skladatelju Miroslavu Vilharju v Postojni, kateri spomenik pa so italijanski fašisti pred kratkim časom oropali slovenskega napisu.

Najlepše in najbolj klasično delo Repičevo pa je, kakor tudi sam pravi, **nagrobni spomenik kardinala Jakoba Misslje** marmornat visok relief v nadnaravni velikosti na Sveti Gori

pri Gorici. Profesor Repič je napravil zelo mnogo kipov večjih in manjših v gipsu: Tako škofa Slomška, pesnike: Prešerna, Jenka, Gregorčiča, Aškercu, Medveda, Cankarja, (tudi v marmorju) in našega kralja Aleksandra I. Razun tega pa je vpdobil mnogo drugih domačih motivov iz narodnega življenja. Krasen nagroben spomenik, **Sveta Cecilija** je napravil družini Capuder v Praprečah pri Brdu.

Repič je umetnik starejše šole in njegova dela so povsod priznana. Njegovi učenci in cel slovenski narod zlasti pa obrtni stan mu želi k njegovi 60-letnici, da bi še dolgo vrsto let deloval na polju kiparske umetnosti.

† Profesor Ernest Cigoj.

V petek 5. marca t. l. je umrl po dolgi mučni bolezni g. profesor Ernest Cigoj. Profesor Ernest Cigoj je predmetni strokovni učitelj na naši obrtni šoli v Ljubljani od njene ustanovitve l. 1888 pa do svoje smrti, torej celih 37 let. Ker je učil torej skoro dva rodova naših obrtnikov, zato je spodobno da se pokojnika spomni tudi »Jugoslovanski obrtnik«.

Profesor Ernest Cigoj je izhajal iz ugledne mizararske družine. Dovršil je nižjo realko, potem pa še tehniški obrtni muzej na Dunaju. Po kratki privatni praksi je stopil v službo kot učitelj za mizarstvo in rezbarstvo, na tedaj ustanovljeni »Strokovni šoli za obdelovanje lesa«, ki se je pozneje razvila v obrtno, sedajno Tehniško srednjo šolo v Ljubljani.

Profesor Cigoj je bil mnogostranski strokovnjak v svojem predmetu. Na obrtni šoli je poučeval sledeče predmete: Pohištvno in stavbno mizarstvo, strokovno risanje za mizarje in strugarje, geometriško, prostoročno in dekorativno risanje. Učil je tudi več let na javni risarski šoli in na raznih tečajih za učitelje obrtno-nadaljevalnih šol, kakor sploh na različnih tečajih za obrtnike. Poučeval je po 40—50 ur na teden, kar svedoči njegovo izvanredno strokovno zmožnost in uporabnost. Bil je zares pravi mojster v svoji stroki.

Pokojnik ima velike zasluge za pospeševanje lokalne umetne domače mizararske industrije in male obrti. Deloval pa je v svoji stroki tudi na slovstvenem — znanstvenem polju, kar svedočijo vsa letna poročila obrtne šole od l. 1892 dalje. Napravil je na stotine umetniških načrtov za najrazličnejše pohištvo, za nagrobne ograje, za razna vrata umetniške lestence (lustre) okvire, omrežja itd. Neprekosljiv mojster je bil intarziji, ki je bila pred 30 leti moderna v našem domačem pohištvu. Ravno tako je bil nedosegljiv mojster v konstruiranju starih razbitih predmetov (mozaikov itd.).

Ker so profesor Cigoja poznali skoro vsi naši starejši in mlajši mojstri-obrtniki, zato sem mu zapisal par vrstic v spomin. Bil je mož dela, mož trpljenja. Zato si ga vzemimo vsi za vzgled. Bil pa je tudi mož reda in natančnosti. Kot človek pa je bil nežna duša, ljubitelj narave in prijetne družbe, blag mil značaj. Zato: »Slovenski obrtnik«, ohrani svojemu učeniku blag spomin, saj ga je zaslužil s svojimi deli, ki jih je izvršil v čast in ponos slovenske obrti.

Vpogled v zadružne knjige in poslovanje.

Vsako leto v času od januarja do maja se vršijo občni zbori obrtnih zadrug, ki so ustanovljene v smislu določil obrtnega reda kot obligatne javnopravne organizacije posameznih obrtnikov. V Ljubljani imamo 37 takih zadrug. Ravno pred občnim zborom pa prime marsikaterega člana radovednost, kaj je zadržno načelstvo tekom prošlega leta napravilo v korist zadržnikom, kaj je ukrenilo v korist posameznika ali kako je znalo vpoštovati ljudsko javno mnenje svojih zadržnikov v posameznih slučajih. Drugi člani se zopet zanimajo za denarno poslovanje zadrug ker jili zlasti interesira, kako so se vporabljale zadržne doklade, kakšni so mojsterski in vajeniški fondi, ali je četrtna inkorporacijskih pristojbin naložena plodonosno, kaj je s posameznim fondom.

Nekateri se bolj brigajo za strokovno izobrazbo članov in pripadnikov. Radovednost jih žene in hočejo vedeti o številu vajencev, o njihovem šolanju, kako so se udeleževali pomočniki itd. Skratka marsikateri želi vtakniti svoj nos, kamor se mu zdi potrebno, zlasti pa da pride na občni zbor svoje zadruge že nekoliko informiran o združnem delovanju prejšnjega leta; o katerem bo združno načelstvo polagalo račun svojim članom. Na drugi strani pa bo od njih zahtevalo zaupanje znova, terjalo bo izposlovanje obveznosti združnikov, zahtevalo na novo doklade, morda celo njihovi povišanje. To so stvari, ki članom ravno niso prijetne; morajo pa biti, ker je sicer vsako združno delovanje nemogoče.

Občni zbor postane interesanten le tedaj, ako obeta biti živahen, ako člani na njem govore, debatirajo, delovanje načelstva stvarno kritizirajo ne pa samo kimajo in pritrjujejo vsakemu poročilu brez kritičnega presojanja. Na živahen občni zbor tudi vsak rad pride. Vdeležba je obila. Kdor pa hoče stvarno poseči v debato pri poročilu združnega načelstva, mora biti o združnem delovanju dobro informiran. Ako pa hočeš biti o tem poučen, pojdi in pred občnim zborom pregledaj knjige in poslovanje združnega načelstva. Prelistaj zapisnike načelstvenih sej, občnih zborov, blagajniško knjigo itd. Vdeležuj se sej načelstva in poslušaj o čem razpravljajo možje zaupanja, katerim so ostali člani poverili vodstvo zadruge. Nobena seja načelstva ni tajna, ter jo kot tajno tudi načelstvo proglasiti ne sme. Širši krog članov se od prisostvovanja na seji ne more izključiti. V obrtnem redu nikjer ne najdemo določila, ki bi predpisovalo, kdaj morajo, smejo ali ne smejo biti seje združnega načelstva tajne. Tudi ne odreja, katere seje načelstva niso pristopne. Iz tega se da sklepati, da ima vsak združni član pravico prisostvovati sejam, združnega načelstva, nima pa pri seji niti glasovalne in ne posvetovalne pravice.

Neumestno in protizakonito bi bilo, ako bi združni načelnik ali kateri drugi funkcionar načelstva branil združnemu članu vpogled v knjige, v poslovanje v času, ko so uradne ure za člane, prisostvovanje pri seji mu se ne sme braniti. So še drugi razlogi, ki govore proti tajnosti sej načelstva, in ti so praktični.

Načelstvo mora vzbujati v očeh združnih članov zaupanje le tedaj, če ne skriva pred njimi svojega delovanja. Hvalevredno in za obrtniške organizacije velike koristi bi bilo, ako bi se člani za delovanje zadruge, odnosno njenega načelstva bolj zanimali, kakor se vobče. Da more njenemu delovanju slediti, pa je neobhodno potrebno, da ima članstvo vpogled v vse združne knjige, posebno v sejne zapisnike. Radi vzdrževanja reda in kritja lastne odgovornosti, ki jo ima načelnik za vodstvo in shranjevanje združnih knjig, pa se mu seveda ne more odreči pravice, da sam določi, kedaj so članom knjige in zapisniki na vpogled.

Načelniku zadruge, odnosno njegovemu namestniku, ki predseduje sejam, moramo pač tudi prepustiti pravico, da odstrani od seje člana, ki se ne pokorava odredbam poklicnih združnih organov ter moti s svojim obnašanjem sejo ali poslovanje. To pravico ima načelnik že iz disciplinarne oblasti, katere mu je po pravilih zadruge zajamčena.

Kar velja za člane, velja v obilnejši meri za preglednike računov. Ti imajo poleg pravice še posebno dolžnost, da pregledajo zlasti knjige, ki se nanašajo na združno denarno poslovanje. (Odločba ministerstva trg. in industrije, oddel. v Ljubljani št. 4461 exebit 1923.)

Obrtniki, poslužujte se svojih pravic, pa bo po občnih zborih manj godrnjanja in več strokovnega umevanja pri delovanju zadrug. Zavedajte se, da imate velike pravice z institucijo svojih obrtnih zadrug, ampak porabiti jih ne znate. Vse pa je treba presojeti z razsodnim umevanjem. A. K.

Veseli pojav.

Slovenec ni razvajen. Od nekdanj je težko delal in se z trdom preživljal. V potu svojega obraza, z veliko ljubeznijo do malega kosa svoje zemlje mora naš kmetski človek delati od rojstva do jame. Naš rokodelca je vajen trdega vsakdajnega dela. Našemu kupcu ni sipala sreča lahkega blagostanja. Obrtnik in trgovec sta v Slovencih hodila od vajeniških let do večera svojega življenja napeto pot. S pridnostjo, delavnostjo in skromnostjo samo sta se v težkih starih prilikah mogla uveljavljati in držati. Slovenski uradnik ni bil nikdar ugodnik v uradniški hierarhiji. Vlekel je, pisal, pa se redko dopisal in dosodil do visokih mest. Naš delavec izrazilo industrijalec, kakor oni, ki je običal z eno nogo v kajzarstvu je priden, cenijo i iščejo ga zbog njegove pridnosti in veščosti celo v neprijazni tujini. Ljudem dela je prirojena ali privzgojena kot osnovna lastnost skromnost, pridnost in varčnost, kakor ni lahko drugače mogoče pri ljudeh, ki jim po večini ostaja od dobre slovenske matere zavestno ali podzavestno za življenje bodrilo: Delaj in hrani!

Med trdo vojsko in še za grškega povojnega časa se je v nemoralnih razmerah, kakor drugod zajedla tudi pri nas v gospodarstvo dokajšnja vera slabih lastnosti. Popustila je ljubezen do dela, ponehala je pridnost, prevladala je pohlepnost in želja po lahkem zaslužku, ter z njo ob času denarje negotovosti lahkomišelnost, potratnost. In vsi, ki ljubijo našo malo domačijo, smo bili v resnih skrbih za svojo ožjo domovino, za katero je predpogoj gospodarskega obstanka pridnost in varčnost prebivalstva iz vseh slojev, ako bi za trajno duhovno zagospodovali našemu delavnemu človeku slabi vodniki in pogubna gesla.

Pa je prišel od zahoda, od zemlje do zemlje preobrat. Stari pravci solidnosti, prevdarnosti, poštenosti, skromnosti in varčnosti, ki so se obnesli in slove po svojem poročilu, brzo prihajajo do veljave. Kredit dobiva načelo, da naj ne je, kdor ne dela.

(Dalje prih.)

Novice za obrtnike.

Neprilike pri oddaji državnih dobav in pri javnih licitacijah. Večkrat smo že poročali o nerednostnih, ki se dogajajo pri oddaji državnih del in ob vsaki priliki na pristojnem mestu zahtevali remeduro, a vse ni nič pomagalo. Zadnje čase se je za zadevo začela zanimati Zbornica za trgovino, obrt in industrijo in namerava v kratkem sklicati anketo. Nekateri posamezniki bodo lahko stvarno obrazložili neprilike, ki so se jim dogodile. V interesu stvari je, da se na javnih debatah interisirane tvrdke v jčm večji meri odzovejo zborničnemu vabilu in navedejo podrobno in konkretno vse ovire udeležbe in dodelitev javnih dobav.

Podaljšanje roka za pregled in žigosanje steklenic in posode. Minister trgovine in industrije je podaljšal rok za pregled in žigosanje steklenic in posode od 16. februarja do konca meseca junija 1926, ki se naj izvrši po čl. 14. naredbe o pregledu in žigosanju, obliki in oznamevanju steklenic in posode.

Napredek beograjskih obrtnikov. V Beogradu se je te dni otvorila razstava beograjskega obrtniškega naraščaja, vajencev vseh strok. Razstava je nameščena v drugi beograjski dvorani. Razstavljenih je preko 1500 predmetov raznih strok. Razstava je zanimiva ne samo po številu razstavljenih predmetov, ampak tudi po njihovi vestni in pricizni izdelavi.

Pospeševanje domače industrije. V ministerstvu trgovine in industrije se nabirajo podatki o položaju naše industrije in obrti. Gospod minister trgovine, industrije in obrti dr. Ivan Krajač namerava končno izdelati poseben načrt za kona za pospeševanje domače industrije.

-- **Naročajte „Jugoslovanskega Obrtnika“!** --